

Udskriftsdato: 14. december 2025

2011/1 LSV 154 (Gældende)

Forslag til Lov om Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution

Ministerium: Folketinget

Journalnummer: Udenrigsministeriet, j.nr. 28.C.28.a.30-5

Forslag

til

Lov om Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution¹⁾

Kapitel 1

Eablering og opgaver

§ 1. Med det formål at fremme og beskytte menneskerettighederne i overensstemmelse med FN's Parisprincipper, der gælder for nationale menneskerettighedsinstitutioner, etableres Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution.

§ 2. Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution skal fremme og beskytte menneskerettighederne i fredstid og under væbnede konflikter, navnlig ved at

- 1) varetage overvågning af og rapportering om menneskerettighedssituationen i Danmark,
- 2) udføre analyse af og forskning på menneskerettighedsområdet,
- 3) rådgive Folketinget, regeringen, andre offentlige myndigheder og private aktører om menneskerettigheder,
- 4) fremme koordination af og bistand til civilsamfundsorganisationers arbejde med menneskerettigheder,
- 5) gennemføre og fremme undervisning i menneskerettigheder,
- 6) forestå information om menneskerettigheder,
- 7) sikre biblioteksfaciliteter vedrørende menneskerettigheder og
- 8) bidrage til gennemførelse af menneskerettigheder i ind- og udland.

Stk. 2. Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution skal fremme ligebehandling af alle uden forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, herunder ved at

- 1) bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager over forskelsbehandling under hensyntagen til ofrenes, foreningernes, organisationernes og andre juridiske personers rettigheder,
- 2) foretage uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling og
- 3) offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling.

Stk. 3. Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution afgiver årligt en beretning til Folketinget om institutionens virksomhed og udviklingen i menneskerettighedssituationen i Danmark. Beretningen offentliggøres af institutionen.

Stk. 4. Institutionen skal i sit virke tage udgangspunkt i grundlovens frihedsrettigheder og i de af det internationale samfund til enhver tid anerkendte menneskerettigheder, herunder især de i FN's verdenserklæring, FN's konventioner og Europarådets konventioner omtalte menneskerettigheder, samt i Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder og i forpligtelser relateret til OSCE's menneskelige dimension.

Stk. 5. Institutionen har forskningsfrihed.

Stk. 6. Institutionens videnskabelige personale har forskningsfrihed og forsker frit inden for institutionens forskningsstrategiske rammer i den tid, hvor de ikke er pålagt andre opgaver.

Kapitel 2
Institutionens ledelse
Bestyrelsen

§ 3. Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution ledes af en bestyrelse, der træffer afgørelse i alle væsentlige spørgsmål om institutionens faglige arbejdsområde, økonomi og forvaltning.

Stk. 2. Bestyrelsen består af 13 medlemmer, som udpeges i deres personlige egenskab på følgende måde:

- 1) 6 medlemmer udpeges af Rådet for Menneskerettigheder, jf. stk. 4.
- 2) 1 medlem udpeges af rektor for Københavns Universitet, jf. stk. 5.
- 3) 1 medlem udpeges af rektor for Aarhus Universitet, jf. stk. 5.
- 4) 1 medlem udpeges af rektor for Syddansk Universitet, jf. stk. 5.
- 5) 1 medlem udpeges af rektor for Aalborg Universitet, jf. stk. 5.
- 6) 2 medlemmer udpeges af Rektorkollegiet under Danske Universiteter.
- 7) 1 medlem vælges af medarbejderne ved institutionen, jf. stk. 6.

Stk. 3. Medlemmerne af bestyrelsen udpeges for en 4-årig periode og kan genudpeges for yderligere en periode. Derefter kan de først vælges eller udpeges på ny efter mindst 4 års forløb.

Stk. 4. Blandt de medlemmer af bestyrelsen, som udpeges af Rådet for Menneskerettigheder, skal mindst 1 medlem have tilknytning til en organisation, der beskæftiger sig med områder af betydning for de etniske minoriteter, mindst 1 medlem skal have tilknytning til en organisation, der beskæftiger sig med ligebehandling af kvinder og mænd, og mindst 1 medlem skal udpeges efter indstilling fra Danske Handicaporganisationer.

Stk. 5. Det tilstræbes, at mindst 2 af de af rektorerne for Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Syddansk Universitet og Aalborg Universitet udpegede medlemmer er tilknyttet de juridiske faggrupper.

Stk. 6. Valg af en medarbejder ved institutionen finder sted i henhold til bestemmelserne herom i selskabsloven. Medarbejderrepræsentanter er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende område.

§ 4. Bestyrelsen vælger blandt sine medlemmer 1 formand.

Stk. 2. Bestyrelsen fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 3. Bestyrelsen udarbejder en vedtægt for institutionen, der godkendes af udenrigsministeren.

Stk. 4. Bestyrelsen kan efter behov nedsætte særlige udvalg.

Rådet for Menneskerettigheder

§ 5. Bestyrelsen nedsætter efter offentlig høring Rådet for Menneskerettigheder, der sammensættes således, at det afspejler de synspunkter, som gør sig gældende blandt civilsamfundsorganisationer, der arbejder med menneskerettigheder. Særligt berørte offentlige myndigheder kan desuden optages som medlemmer af rådet. Bestyrelsen fastsætter nærmere bestemmelser for medlemskab af rådet i overensstemmelse med FN's Parisprincipper for nationale menneskerettighedsinstitutioner.

Stk. 2. Rådet for Menneskerettigheder drøfter de overordnede retningslinjer for institutionens virksomhed og følger dens aktiviteter med henblik på at fremme lovens formål. Rådet kan over for institutionens bestyrelse fremsætte forslag til nye aktiviteter og vurdere forløbet af hidtidige aktiviteter.

Stk. 3. Rådet for Menneskerettigheder vedtager en forretningsorden for sit virke.

Stk. 4. Medlemmer af rådet, der repræsenterer civilsamfundsorganisationer, har stemmeret. Repræsentanter for offentlige myndigheder og repræsentanter for bestyrelsen, der deltager i rådets møder, har ikke stemmeret.

Direktøren

§ 6. Bestyrelsen udnævner efter offentligt opslag en direktør til at forestå institutionens daglige ledelse i faglige spørgsmål og økonomi- og forvaltningsspørgsmål.

Stk. 2. Direktøren deltager i bestyrelsesmøder uden stemmeret.

Kapitel 3

Økonomi, regnskab og revision m.v.

§ 7. Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution er en uafhængig selvejende institution inden for den offentlige forvaltning.

Stk. 2. Staten yder et årligt tilskud til institutionens drift og aktiviteter.

§ 8. Institutionen kan i overensstemmelse med sit formål modtage indtægter fra fonde, gaver m.v. og kan drive indtægtsdækket virksomhed, tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed og andre tilskudsfinansierede aktiviteter, herunder konsulentbistand og rådgivning, i det omfang dette er foreneligt med varetagelsen af institutionens øvrige opgaver.

Stk. 2. Institutionen kan i overensstemmelse med sit formål indgå flerårige aftaler med offentlige myndigheder om løsning af konkrete opgaver.

§ 9. Institutionen anvender de statslige regnskabsregler efter Finansministeriets bekendtgørelse om statens regnskabsvæsen. Institutionens regnskabsår er finansåret. Ved regnskabsårets afslutning udarbejdes institutionens årsrapport, der underskrives af bestyrelsen og direktøren.

Stk. 2. Institutionens årsrapport revideres i overensstemmelse med god offentlig revisionsskik af rigsrevisor, jf. §§ 2 og 3 i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

Kapitel 4

Nedlæggelse

§ 10. Institutionen kan kun nedlægges ved lov.

Stk. 2. Nedlægges institutionen som selvejende institution, overgår dens bygninger, anlæg, inventar, formue og forpligtelser til staten.

Kapitel 5

Ikrafttræden m.v.

§ 11. Loven træder i kraft den 1. januar 2013.

Stk. 2. Lov nr. 411 af 6. juni 2002 om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder ophæves.

Stk. 3. Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution overtager samtlige de aktiver og passiver og indtræder i samtlige de rettigheder og forpligtelser, som Institut for Menneskerettigheder har ved lovens ikrafttræden. Udenrigsministeren fordeler samtlige de aktiver, passiver, rettigheder og forpligtelser, der påhviler Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder, mellem Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution og Dansk Institut for Internationale Studier, afhængigt af hvilket af de to institutioners mandater den enkelte rettighed eller forpligtelse vedrører. Direktøren for Institut for Menneskerettigheder fortsætter indtil udløbet af sin kontraktperiode.

Stk. 4. De nuværende medlemmer af bestyrelsen for Institut for Menneskerettigheder fortsætter som medlemmer af bestyrelsen for Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution i den resterende tid af den periode, de er udpeget for.

Stk. 5. Vedrørende § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4, gælder som overgangsordning, at første gang efter lovens ikrafttræden, hvor medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af Rådet for Menneskerettigheder

på baggrund af vedkommendes tilknytning til de etniske minoriteter eller til en humanitær organisation, der beskæftiger sig med områder af betydning for de etniske minoriteter i medfør af lov nr. 411 af 6. juni 2002 om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder § 7, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, udpeger Rådet for Menneskerettigheder et nyt medlem efter indstilling fra Danske Handicaporganisationer, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4. Vedrørende § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4, gælder endvidere som overgangsordning, at anden gang efter lovens ikrafttræden, hvor medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af Rådet for Menneskerettigheder på baggrund af vedkommendes tilknytning til de etniske minoriteter eller til en humanitær organisation, der beskæftiger sig med områder af betydning for de etniske minoriteter i medfør af lov nr. 411 af 6. juni 2002 om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder § 7, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, udpeger Rådet for Menneskerettigheder et nyt medlem på baggrund af vedkommendes tilknytning til en organisation, der beskæftiger sig med områder af betydning for de etniske minoriteter, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4. Efterfølgende gælder, at når medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af Rådet for Menneskerettigheder efter indstilling fra Danske Handicaporganisationer, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4, udpeger Rådet for Menneskerettigheder et nyt medlem efter indstilling fra Danske Handicaporganisationer, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4, og når medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af Rådet for Menneskerettigheder på baggrund af vedkommendes tilknytning til en organisation, der beskæftiger sig med områder af betydning for de etniske minoriteter, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4, udpeger Rådet for Menneskerettigheder et nyt medlem på baggrund af vedkommendes tilknytning til en organisation, der beskæftiger sig med områder af betydning for de etniske minoriteter, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4.

Stk. 6. Vedrørende § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4, gælder som overgangsordning, at første gang efter lovens ikrafttræden, hvor medlemsperioden udløber for det medlem udpeget af Rådet for Menneskerettigheder i medfør af lov nr. 411 af 6. juni 2002 om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder § 7, stk. 1, nr. 1, der har tilknytning til en organisation, der beskæftiger sig med ligebehandling af kvinder og mænd, udpeger Rådet for Menneskerettigheder et nyt medlem, der har tilknytning til en organisation, der beskæftiger sig med ligebehandling af kvinder og mænd, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4. Efterfølgende gælder, at når medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af Rådet for Menneskerettigheder på baggrund af vedkommendes tilknytning til en organisation, der beskæftiger sig med ligebehandling af kvinder og mænd, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4, udpeger Rådet for Menneskerettigheder et nyt medlem med tilknytning til en organisation, der beskæftiger sig med ligebehandling af kvinder og mænd, jf. § 3, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 4.

Stk. 7. Vedrørende § 3, stk. 2, nr. 2 og 4, gælder som overgangsordning, at første gang efter lovens ikrafttræden, hvor medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af rektor for Københavns Universitet i medfør af lov nr. 411 af 6. juni 2002 om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder § 7, stk. 1, nr. 2, udpeger rektor for Syddansk Universitet et nyt medlem, jf. § 3, stk. 1, nr. 4. Vedrørende § 3, stk. 2, nr. 2 og 4, gælder endvidere som overgangsordning, at anden gang efter lovens ikrafttræden, hvor medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af rektor for Københavns Universitet i medfør af lov nr. 411 af 6. juni 2002 om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder § 7, stk. 1, nr. 2, udpeger rektor for Københavns Universitet et nyt medlem, jf. § 3, stk. 2, nr. 2. Efterfølgende gælder, at når medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af rektor for Københavns Universitet i medfør af § 3, stk. 2, nr. 2, udpeger rektor for Københavns Universitet et nyt medlem, jf. § 3, stk. 2, nr. 2.

Stk. 8. Vedrørende § 3, stk. 2, nr. 3 og 5, gælder som overgangsordning, at første gang efter lovens ikrafttræden, hvor medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af rektor for Aarhus Universitet i medfør af lov nr. 411 af 6. juni 2002 om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder § 7, stk. 1, nr. 3, udpeger rektor for Aalborg Universitet et nyt medlem, jf. § 3, stk. 2, nr. 5. Vedrørende § 3, stk. 2, nr. 3 og 5, gælder endvidere som overgangsordning, at anden gang efter lovens ikrafttræden, hvor medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af rektor for Aarhus

Universitet i medfør af lov nr. 411 af 6. juni 2002 om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder § 7, stk. 1, nr. 3, udpeger rektor for Aarhus Universitet et nyt medlem, jf. § 3, stk. 2, nr. 3. Efterfølgende gælder, at når medlemsperioden udløber for et medlem udpeget af rektor for Aarhus Universitet i medfør af § 3, stk. 2, nr. 3, udpeger rektor for Aarhus Universitet et nyt medlem, jf. § 3, stk. 2, nr. 2.

Stk. 9. Det nuværende Rådet for Menneskerettigheder konstitueres som Rådet for Menneskerettigheder, indtil bestyrelsen har nedsat et nyt råd, jf. § 5, stk. 1.

§ 12. I lov om ligestilling af kvinder og mænd, jf. lovbekendtgørelse nr. 1095 af 19. september 2007, som ændret senest ved § 3 i lov nr. 182 af 8. marts 2011, foretages følgende ændring:

1. I overskriften til *kapitel 5* og i § 14 ændres »Institut for Menneskerettigheder« til: »Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution«.

§ 13. I lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 645 af 8. juni 2011, foretages følgende ændring:

1. I § 18 ændres »Institut for Menneskerettigheder« til: »Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution«.

§ 14. I lov om etnisk ligebehandling, jf. lovbekendtgørelse nr. 438 af 16. maj 2012, foretages følgende ændring:

1. I § 10, *stk. 1*, ændres »Institut for Menneskerettigheder« til: »Institut for Menneskerettigheder – Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution«.

§ 15. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Folketinget, den 29. maj 2012

BERTEL HAARDER

/ Bent Bøgsted

- ¹⁾ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører artikel 13 i Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse, EF-Tidende 2000, nr. L 180, side 22, artikel 12 i Rådets direktiv 2004/113/EF af 13. december 2004 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, EU-Tidende 2004, nr. L 373, side 37, og artikel 20 i Rådets direktiv 2006/54/EF af 5. juli 2006 om gennemførelse af princippet om lige muligheder for og ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med beskæftigelse og erhverv (omarbejdning), EU-Tidende 2006, nr. L 204, side 23.